

FUNDACJA
nowoczesna
Polska

PRAWO KULTURY

Trust for Civil Society
in Central and Eastern Europe

KRÓTKI KURS WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ MATERIAŁY DLA WYŻSZYCH UCZELNI

Wykład 1.

Uwagi wstępne Monopole intelektualne Źródła praw na dobrach niematerialnych

FUNDACJA
nowoczesna
Polska

PRAWO KULTURY

Trust for Civil Society
in Central and Eastern Europe

Uwagi wstępne

- kurs obejmuje 15 godzin zajęć dydaktycznych
- celem kursu jest przedstawienie zasad ochrony praw na dobrach niematerialnych
- materiały pomocnicze do kursu (m.in. podręcznik) dostępne są na stronie: <http://prawokultury.pl/kurs/>
- tematyka kolejnych 6 zajęć:

- 1. Monopole intelektualne i źródła praw na dobrach niematerialnych.**
- 2. Zakres przedmiotowy i podmiotowy prawa autorskiego. Autorskie prawa osobiste i majątkowe.**
- 3. Okres ochrony utworu, domena publiczna, dozwolony użytek prywatny i publiczny. Prawo cytatu. Plagiat. Odpowiedzialność za naruszenie praw autorskich.**
- 4. Umowy o przekazaniu praw autorskich i licencyjna. Wolne licencje, licencje Creative Commons. Ruch Wolnej Kultury. Organizacje zbiorowego zarządzania.**
- 5. Pojęcie własności przemysłowej. Prawa własności przemysłowej i ich ograniczenia. Rejestracja i międzynarodowa ochrona własności przemysłowej. Umowy o przekazaniu praw własności przemysłowej i licencyjna. Naruszenie praw własności przemysłowej.**
- 6. Bazy danych i zwalczanie nieuczciwej konkurencji.**

Źródła praw na dobrach niematerialnych

Podstawowymi źródłami prawa w Polsce są ustawy. **Prawa na dobrach niematerialnych zostały uregulowane w 4 ustawach:**

1. Utwory, programy komputerowe oraz przedmioty praw pokrewnych (np. artystyczne wykonania) objęte są **ustawą o prawie autorskim i prawach pokrewnych**.
2. **Ustawa o ochronie baz danych** zawiera regulacje dotyczące baz danych w zakresie, w jakim nie stanowią one utworów.
3. Patenty, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, znaki towarowe i oznaczenia geograficzne zostały objęte **ustawą prawo własności przemysłowej**.
4. Istotne znaczenie ma też **ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji**.

Warto pamiętać, że:

- istnieje wiele innych przepisów, które regulują korzystanie z dóbr niematerialnych - przede wszystkim **przepisy kodeksu cywilnego o dobrach osobistych**
- przepisy dotyczące dóbr niematerialnych można znaleźć również m.in w:
  - kodeksie cywilnym
  - w prawie prasowym
  - w ustawie o ochronie dziedzictwa Fryderyka Chopina
  - w prawie geodezyjnym i kartograficznym

Obecny kształt większości obowiązujących w Polsce ustaw z zakresu praw na dobrach niematerialnych jest uwarunkowany postanowieniami przepisów prawa międzynarodowego. Do najważniejszych z nich zaliczają się umowy administrowane przez **Światową Organizację Własności Intelektualnej** (World Intellectual Property Organisation, WIPO):

- **konwencję berneńską oraz traktat WIPO o prawie autorskim** (dotyczące praw autorskich)
- **konwencję rzymską i traktat WIPO o artystycznych wykonaniach i prawach pokrewnych** (dotycząca praw pokrewnych)
- **konwencję paryską oraz układ o współpracy patentowej** (dotyczące głównie praw patentowych)
- **porozumienie madryckie** (dotyczące znaków towarowych)
- **porozumienie haskie** (dotyczące wzorów przemysłowych)

Warto pamiętać, że:

- WIPO to nie jedyna organizacja międzynarodowa, z którą związane są wiążące Polskę umowy międzynarodowe. Istotne są również: **porozumienie w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS)** - załącznik do porozumienia ustanawiającego **Światową Organizację Handlu (WTO)**, jak również **europejska konwencja patentowa** (zwana też konwencją o patencie europejskim)
- nowożytnie prawo autorskie Polska odziedziczyła po zaborcach w czasach, gdy doczekało się już ono regulacji o zasięgu wykraczającym poza granice jednego kraju. Jednym z zobowiązań nałożonych na Polskę w ramach traktatu wersalskiego było zresztą przystąpienie do konwencji berneńskiej dotyczącej praw autorskich

Polska jest również związana prawem **Unii Europejskiej**, w ramach którego funkcjonuje szereg dyrektyw regulujących prawa autorskie i inne prawa na dobrach niematerialnych. Do najważniejszych dyrektyw prawno-autorskich można zaliczyć:

- dyrektywę w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (znaną jako **INFOSOC**)
- dyrektywę w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej (znaną jako **IPRED**)
- dyrektywę w sprawie czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych praw pokrewnych
- dyrektywę w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej
- dyrektywę w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych
- dyrektywę w sprawie prawa autora do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oryginalnego egzemplarza dzieła sztuki (tzw. **droit de suite**)
- dyrektywę w sprawie niektórych dozwolonych sposobów korzystania z utworów osieroconych, w sprawie koordynacji niektórych zasad dotyczących prawa autorskiego oraz praw pokrewnych stosowanych w odniesieniu do przekazu satelitarnego oraz retransmisji drogą kablową (znaną jako **dyrektywa kabel-satelita**)
- dyrektywę w sprawie ochrony prawnej baz danych

Warto pamiętać, że:

- w polskim prawie funkcjonuje zasada hierarchii aktów prawnych. Polskie ustawy **muszą być zgodne z wiążącymi Polskę przepisami prawa międzynarodowego**, a w szczególności europejskiego. Wiele z przyjętych w polskich ustawach rozwiązań wynika z konieczności realizacji tych zobowiązań, ale w wielu miejscach polski ustawodawca ma większą lub mniejszą swobodę

Dziękujemy za uwagę.

Wszystkie zagadnienia poruszane na dzisiejszych zajęciach znajdują się w **rozdziale 1** podręcznika dostępnego na stronie: <http://prawokultury.pl/kurs/>

Na następnych zajęciach przedstawiony zostanie **zakres przedmiotowy i podmiotowy prawa autorskiego oraz autorskie prawa osobiste i majątkowe.**

Prezentację opracowała Magdalena Biernat na podstawie podręcznika *Krótki kurs własności intelektualnej. Materiały dla wyższych uczelni* <http://prawokultury.pl/.kurs/>